

PREDGOVOR

Dajem na uvid kulturnoj, sportskoj i naučnoj javnosti studiju posvećenu traganju za odgovorima o odnosu klupskog menadžmenta i efektivnog sportskog sponzorstva. Studija je koncipirana kao teorijsko-empirijska analiza problema odnosa klupskog menadžmenta i sportskog sponzorstva. U tom smislu je prvi dio studije orijentisan na analizu ključnih aspekata položaja sporta u aktuelnim promjenama i uloge menadžmenta u profesionalizaciji upravljanja, a posebno u uslovima tržišnog karaktera poslovanja klubova. Evidentno je, naime, da se pred menadžment sportskih organizacija u zemljama prethodne Jugoslavije, pogotovo u Republici Bosni i Hercegovini, postavilo kompleksno pitanje nastupa na specifičnom tržištu sponzorstva, bez kojeg je u posljednjoj deceniji teško održiv opstanak i razvoj sporta.

Imajući to u vidu, u teorijskom dijelu studije data je iscrpna analiza različitih teorijskih koncepata, a zatim je analiziran konstrukt efektivnog sportskog sponzorstva. Posebno su precizirani modeli tržišta sporta koji omogućuju objašnjenje i projektovanje ponašanja glavnih segmenata korisnika proizvoda i programa, koje stvara sportski sektor, sa stanovišta marketinga. Potom su analizirani uslovi efektivnog sponzorstva u sportu i izdiferencirani faktori koji se u literaturi identifikuju kao nezavisno promjenljive varijable u modelu efektivnog sportskog sponzorstva. Usvajajući koncept 5P (pet strategija marketinga čiji miks treba da doprinese postizanju marketinških ciljeva sportske organizacije), oslanjajući se na druga važna istraživanja, dato je tumačenje odnosa sponzorstva u sportu; izdiferencirane su tri strategije sponzorskog ulaganja u sport; obrazloženi su pristupi mjerenju efektivnosti sponzorstva. Kao osnov operacionalizacije istraživanja sportskog sponzorstva, efektivno sponzorstvo posmatra se sa aspekta privlačenja i zadržavanja sponzora: klub koji to uspijeva ima efektivnu strategiju sponzorstva.

Nakon eksplikacije metoda istraživanja i naučnog cilja naglašeno je da rad ima i praktični cilj, tj. da se, na bazi koncepcije transformaciono-transakcionog liderstva, utvrde sklonosti klupskih menadžera prema specifičnim stilovima liderstva, kao i da se ove sklonosti uporede sa evropskim normativnim uzorkom menadžera, i na toj osnovi predlože pravci edukativnog i konsultativnog djelovanja u pravcu unapređivanja efektivnosti menadžmenta u sportu u Republici Bosni i Hercegovini.

Dobijeni rezultati pokazuju, prvo, da je sponzorstvo u sportu Republike Bosne i Hercegovine slabo razvijeno, ali da se može identifikovati

postojanje četiri modaliteta i nivoa efektivnog sponzorstva u sportu. Osim a) odsustva efektivnog sponzorstva (nema inicijativa radi uspostavljanja sponzorstva sa obje strane – sportskih klubova i vansportskih firmi), utvrđeno je postojanje b) potencijalnog sponzorstva, c) efektivnog-pasivnog sponzorstva, i d) efektivnog-aktivnog sponzorstva.

Iskreno se nadam da će ova studija biti od praktične koristi ne samo sportskim menadžerima i sportskim klubovima, nego i svima koji se sa aspekta struke i nauke bave pitanjima osposobljenosti kadrova u sportu i mogućnostima razvoja sporta i sportskih organizacija na ovim prostorima u uslovima promjena.

Neobičnu zahvalnost za pojavljivanje ovog rada dugujem nekolicini stručnjaka, profesora, ljudi, kolega, sportista i prijatelja.

Trud jednog profesora, slobodan sam da kažem i vizionara potrebe osposobljavanja kadrova, ne samo u sportu, već u društvu uopšte, za rad u vremenu koje dolazi, njegovo strpljivo poticanje svega što je, prema njegovom zapažanju, kod mene vrijedno, pomoć u postavljanju projektnog zadatka, istraživanju i koncipiranju poruka disertacije, zaslužuje posebnu, iskrenu i ljudsku zahvalnost. Riječ je o čovjeku čije porijeklo ima korijene na Balkanu, a tragovi njegovih poruka, najiskrenije to mislim, dosežu daleko, sigurno u vrijeme nekih novih generacija. Profesore Ratko Dunderoviću, veliko HVALA.

Prof. dr Aleksandru Raiču od srca zahvaljujem, kao i prof. dr Dušanu Ristiću, prof. dr Grubić Nesić Leposavi, zatim prof. dr Dragoljubu Krneti, Brani Ivankoviću, Fakultetu političkih i društvenih nauka Banjaluka i dekanu prof. dr Danielu Romano, FK "Borac", Eminu-Fiki Suljetović, Muji Demiru -zamjeniku Ministra za kulturu i sport u Federaciji BiH, kao i svima onima koji su na bilo koji način doprinijeli pojavljivanju ovog rada.

Autor